

Diversitat Biocultural

Codi: 43058
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313784 Estudis Interdisciplinaris en Sostenibilitat Ambiental, Econòmica i Social	OT	0	1

Professor/a de contacte

Nom: Victoria Reyes García

Correu electrònic: Victoria.Reyes@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: anglès (eng)

Altres indicacions sobre les llengües

El català no es farà servir, en general, com a llengua vehicular, però s'atendran preguntes fetes en aquest idioma.

Equip docent

Petra Johanna Benyei Peco

Esteve Corbera Elizalde

Prerequisits

Cal que l'estudiant estigui interessat/-da en els vincles entre les cultures i la biodiversitat a nivell local i mundial. És convenient que tingui coneixements bàsics sobre la ciència de la conservació (per exemple, nocions sobre gestió de recursos naturals o d'àrees naturals protegides), ja que el curs examinarà de manera crítica els enfocaments convencionals de conservació. Durant el curs s'abordaran conceptes de Geografia, Antropologia, Economia Ecològica i Ecologia Política, i d'investigació en ciències socials i ambientals més en general i, per tant, comptar amb antecedents sobre aquests camps seria també positiu, encara que no és estrictament necessari.

Es requereix un bon domini d'anglès llegit i coneixements d'espanyol parlat, així com habilitats de treball en equip.

Objectius

La pèrdua de la diversitat biològica i cultural són dos fenòmens ben coneguts. D'acord amb la majoria de les projeccions, en els propers trenta anys, el 20 per cent de les espècies existents en el món pot deixar d'existir. Menys coneguda, tot i que atraient cada vegada més l'atenció, és la pèrdua de les cultures del món. Diversos autors han assenyalat que la coincidència entre la diversitat biològica i cultural no és a fruit de l'atzar, i que l'erosió de la diversitat biològica i de la diversitat cultural estan estretament vinculades.

En aquest curs, estudiem la diversitat biocultural, què és, per què és important i quins factors poden provocar la seva erosió i manteniment. El curs es divideix en tres àrees temàtiques a) Diversitat biocultural (sessions 1-4); b) Coneixements agroecològics tradicionals (sessions 5-8); i c) Canvi, resistència i adaptació (9-11). La majoria de les classes magistrals presentaran casos d'investigació permanent. En general, els estudis de

casos han estat seleccionats per il·lustrar la superposició entre la diversitat biològica i cultural, com la pèrdua de la diversitat cultural pot afectar la biodiversitat i les respostes locals per mantenir la diversitat biocultural. A nivell metodològic, l'objectiu del curs és familiaritzar l'estudiant amb la literatura relacionada amb la diversitat biocultural i les eines de cerca (és a dir, Web of Science) i aprendre a construir una base de dades de referència (en Access).

Competències

- Analitzar el funcionament del planeta a escala global per comprendre i interpretar els canvis ambientals a escala global i local.
- Buscar informació en la literatura científica fent servir els canals apropiats i integrar aquesta informació per plantejar i contextualitzar projectes de recerca en ciències ambientals.
- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Treballar en un context internacional i multidisciplinari.

Resultats d'aprenentatge

1. Buscar informació en la literatura científica fent servir els canals apropiats i integrar aquesta informació per plantejar i contextualitzar projectes de recerca en ciències ambientals.
2. Descriure els conceptes relacionats amb la idea de «diversitat biocultural».
3. Expressar idees i opinions en relació amb un tema complex (relacions de grups humans i protecció de la biodiversitat).
4. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
5. Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
6. Treballar amb diferents estudis de cas sobre el concepte de diversitat biocultural.
7. Treballar en un context internacional i multidisciplinari.

Continguts

El curs es divideix en tres àrees temàtiques a) Diversitat biocultural (sessions 1-4); b) Coneixements agroecològics tradicionals (sessions 5-8); i c) Canvi, resistència i adaptació (9-11).

Moltes de les classes presentaran casos d'investigació empírica en curs. En general, els estudis de casos seleccionats il·lustren la superposició entre la diversitat biològica i cultural, ja que la pèrdua de cultures -que sovint impliquen l'eliminació dels pobles indígenes i empobrits de les seves terres, la supressió de les seves societats i la pèrdua del coneixement mediambiental tradicional- poden afectar tant la biodiversitat i mitjans de subsistència. A partir d'aquí, les respostes locals, sovint derivades de conflictes ambientals que es produeixen a tot el món, ajuden a defensar i de vegades a restaurar la seva diversitat biocultural.

Els continguts de cada part es desenvoluparan d'acord amb el calendari presentat a la secció "Bibliografia" i inclouran els següents temes:

- 1 La superposició entre la diversitat biològica i cultural: quin paper tenen les àrees protegides?
- 2 Pèrdua de coneixements ecològics tradicionals i pèrdua de diversitat cultural i lingüística

- 3 Gestió basada en la comunitat.
- 4 Desforestació, fragmentació i pèrdua de diversitat biològica
- 5 Coneixements agroecològics tradicionals (TAeK): coneixement, pràctiques i creences
- 6 erosió de TAeK: integració al mercat, canvi cultural i industrialització
- 7 La ciència ciutadana com a eina per preservar la diversitat biocultural.
- 8 Els conflictes mediambientals com a motor de revitalització de TAeK?
- 9 Canvi climàtic
- 10 Adaptació, enfrontament i governança: com s'enfronten els canvis les comunitats locals?
- 11 El paper de la diversitat biocultural en la gestió dels recursos naturals

Metodologia

El mòdul està compost per 12 sessions de 3 hores. Cada sessió es divideix en dues parts. Durant la primera part (1,5 hores), els estudiants assistiran a una classe teòrica i debatran lectures associades (veure programa en bibliografia). S'espera que els alumnes llegeixin els 2 articles associats a cada classe abans. Durant la segona part (1,5 hores), els estudiants treballaran en la revisió sistemàtica de la literatura (metanàlisis) sobre un tema relacionat amb la diversitat biocultural.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Sessió teòrica i discussió de literatura	18	0,72	2, 3, 4, 5, 6
Tipus: Supervisades			
Revisió sistemàtica de literatura	18	0,72	1, 6, 7
Tipus: Autònomes			
Cerca i lectura d'articles científics	80	3,2	1, 6, 7
Elaboració del treball escrit i presentació oral	34	1,36	1, 3, 4, 5, 7

Avaluació

La nota final del curs inclourà les parts següents:

15%: Participació activa a la part teòrica de les classes, demostrant comprensió de tema tractat i que ha llegit els textos corresponents.

15%: Presentació del treball fet a la part pràctica de revisió de literatura.

35%: Un assaig de 2000 paraules sobre un tema triat per l'estudiant.

35%: Una presentació de 15 minuts dels continguts de l'assaig (què s'haurà d'enviar una setmana després de la presentació). Formats creatius de presentació són benvinguts.

L'assistència a les classes és obligatòria. Si un/a estudiant perd una classe, haurà d'escriure un assaig crític de 500 paraules sobre les lectures corresponents a les sessions perdudes.

El tema del assaig s'ha de comunicar als professors com a tard el 13 de desembre. El assaig s'ha de entregar el 29 de gener de 2018

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assaigs	35%	0	0	1, 3, 5, 6
Participació a classe	15%	0	0	1, 2, 3, 4, 7
Presentacions orals del assaig final	35%	0	0	3, 6
Treball a la part de revisió sistemàtica de literatura	15%	0	0	1, 6, 7

Bibliografía

Agrawal, A. Perrin, N. 2008. Climate adaptation, local institutions, and rural livelihoods. International Forestry Resources and Institutions Program, IFRI. *Working Paper W08I-6*.

Berkes, F., Colding, J., & Folke, C. (2000). Rediscovery of traditional ecological knowledge as adaptive management. *Ecological Applications*, 10(5), 1251-1262.

Burke, B. J., & Heynen, N. (2014). Transforming participatory science into socioecological praxis: Valuing marginalized environmental knowledges in the face of neoliberalization of nature and science. *Environment and Society: Advances in Research*, 5, 7-27.

Calvet-Mir, Laura., P. Benyei, L. Aceituno-Mata, M. Pardo-de-Santayana, D. López-García, M. Carrascosa-García, A. Perdomo-Molina, V. Reyes-García (under review). Contribution of traditional agroecological knowledge as a digital commons to agroecological transitions: the case of the conect-e platform. *Sustainability*

Gomez-Baggethun, E., & Reyes-García, V. (2013). Reinterpreting Change in Traditional Ecological Knowledge. *Human Ecology*, 41(4), 643-647.

Gómez-baggethun, E., Mingorría, S., Reyes-garcía, V., Calvet, L., & Montes, C. (2010). Traditional Ecological Knowledge Trends in the Transition to a Market Economy: Empirical Study in the Doñana Natural Areas. *Conservation Biology*, 24(3), 721-729.

Klein, J.A., Hopping, K.A., Yeh, E.T., Nyima, Y., Boone, R.B., Galvin, K.A. (2014) Unexpected climate impacts on the Tibetan Plateau: Local and scientific knowledge in findings of delayed summer. *Global Environmental Change* 28, 141-152.

Maffi, L. (2005). Linguistic, Cultural, and Biological Diversity. *Annual Review of Anthropology*, 34, 599-618.

Marin, A. (2010) Riders under storms: Contributions of nomadic herders' observations to analysing climate change in Mongolia. *Global Environmental Change* 20, 162-176.

Pèlach, A., Changes in Pyrenean woodlands as a result of the intensity of human exploitation: 2,000 years of metallurgy in Vallferrera, northeast Iberian Peninsula.

Porter-Bolland, L., E.A. Ellis, M.R. Guariguata, I. Ruiz-Mallén, S. Negrete-Yankelevich, V. Reyes-García. Community managed forest and forest protected areas: An assessment of their conservation effectiveness across the tropics. *Forest Ecology and Management*. 268(SI):6-17. 2012.

Reyes-García, V., L. Aceituno-mata, L. Calvet-Mir, T. Garnatje, E. Gómez-Baggethun, J. J. Lastra, R. Ontillera, M. Parada, M. Rigar, J. Vallès, S. Vila, and M. Pardo-de-Santayana. 2014. Resilience of traditional knowledge systems: The case of agricultural knowledge in home gardens of the Iberian Peninsula. *Global Environmental Change* 24:223-231.

Reyes-García, V., P. Benyei, and L. Calvet-Mir. 2018. Traditional Agricultural Knowledge as a Commons. Page in J. L. Vivero Pol, T. Ferrando, O. de Schutter, and U. Mattei, editors. *Routledge Handbook of Food as a Commons*. Routledge, London, UK.

Schmook, B. van Vliet, N. Radel, C. Manzón-Che, M.J. McCandless, S. 2013. Persistence of Swidden Cultivation in the Face of Globalization: A Case Study from Communities in Calakmul, Mexico. *Human Ecology* 41: 93-107.

Toledo V.M. & Barrera-Bassols, N. 2008. ¿Qué es la memoria biocultural?. Introduction in Toledo and Barrera-Bassols (Eds.) *La memoria biocultural: la importancia ecológica de las sabidurías tradicionales*. Icaria, Barcelona.